

UNIVERZITET ZA POSLOVNI INŽINJERING I MENADŽMENT BANJA LUKA
Dodiplomski studijski program Pravo

Diplomski rad
- LIKVIDACIJA I STEČAJ PRIVREDNIH DRUŠTAVA -

Mentor: Prof. dr Siniša Ognjanović

Istočno Sarajevo, april 2017. godine

Igor Janković

SAŽETAK

Kada je imovina društva dovoljna za namirenje povjerilaca, postupak prestanka privrednog društva naziva se likvidacija. Ako društvo nema dovoljno imovine da izmiri svoje povjerioce sprovodi se postupak stečaja, ili bankrota.¹ Ovo su osnovna dva segmenta iz kojih je sastavljen ovaj rad, a koji su istovremeno svrha istraživanja.

Kako bismo razjasnili datu pojavu korist ćemo analitički pristup tumačenja zakona o stečaju RS uz osvrt kako se stečaj i likvidacija sprovodi u praksi. Struktura rada je koncipirana kroz vremensku hronologiju samog zakona koji postupak stečaja dijeli na određene faze postupka. Kako bismo podigli nivo praktičnosti rada, pratićemo pravne posljedice koju određene radnje u postupku izazivaju.

Cilj ovog rada je da se ukratko prezentuje sam institut stečaja kroz teorijski pristup kao i osnovne konotacije, problematika i posljedice sa kojima se privredna društva susreću sa pravno-pozitivističkog stajališta.

Ključne riječi: imovina, povjerioci, privredna društva, stečaj, bankrot...

SUMMARY

When the assets of the company is sufficient to cover debtors, the procedure of termination of the company is called liquidation. If the company does not have sufficient assets to pay its creditors, the procedure is called bankruptcy.² These work are composed out of basic two segments Liquidation and bankruptcy which at the same time are the purpose of these research.

In order to clarify the phenomenon we will use the analytical approach of the interpretation of the Bankruptcy Law of RS with reference to how the bankruptcy and liquidation carried out in practice. The structure of the work is conceived through the chronological order of the bankruptcy law that divides the particular stage of the proceedings. In order to increase the level of convenience of work we will follow the legal consequences that certain actions in the procedure cause.

The aim of this work is to briefly present the institute of bankruptcy through theoretical approach as well as the basic connotation, problems and consequences that companies are facing within legal- positivistic point of view.

Key words: assets, company, debtors, liquidation, bankruptcy...

---

¹ Marković-Bajalović Dijana, 2011, Pravo privrednih društava, Pravni fakultet Istočno Sarajevo, str. 421.

² U anglosaksonkom pravu postoji jedinstveni institut bankruptcy- bankrot koji se odnosi kako za fizička tako i za pravna lica. Nasuprot tome bankrot ili stečaj u RS je predviđen samo za privredna društva. O terminološkim razmimoilaženjima, vid. Vasiljević Mirko, 2013, Beograd: Planeta print, Kompanijsko pravo, Pravni fakultet, str. 565.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. STEČAJ	5
2.1. Pojam i naziv stečaja	5
2.2. Načela stečajnog postupka	6
2.3. Organi i stranke u postupku	7
2.3.1. Stečajni dužnik	7
2.3.2. Stečajni povjerioci	8
2.3.3. Stečajni sudija	9
2.3.4. Privremeni stečajni upravnik	10
2.3.5. Stečajni upravnik	11
2.3.6. Skupština povjerilaca	12
2.3.7. Odbor povjerilaca	13
2.4. Faze stečajnog postupka	13
2.4.1. Prethodni stečajni postupak	13
2.4.2. Direktno otvaranje stečajnog postupka	15
2.4.3. Glavni stečajni postupak	15
3. LIKVIDACIJA	23
3.1. Pojam likvidacije	24
3.2. Dobrovoljna likvidacija	24
3.2.1. Obavještenje povjerilaca i prijava potraživanja	24
3.2.2. Status društva u likvidaciji	25
3.2.3. Likvidacioni upravnik	25
3.2.4. Okončanje likvidacije	26
3.2.5. Odgovornost likvidacionog upravnika i članova društva	27
3.3. Prinudna likvidacija	28
4. ZAKLJUČAK	29
LITERATURA	31

1. UVOD

Tranzicija, privatizacija, šta sa firmama gubitašima šta sa radnicima u tim firmama, stečaj su termini koji su uveliko zastupljeni u medijima. Prelaskom sa planskog na tržišni sistem privređivanja, države centralne i istočne Evrope listom su pristupile reformama stečajnog zakonodavstva devedesetih godina prošlog vijeka.³ Prva faza tranzicije je bio proces privatizacije. Međutim, postojala su preduzeća koja ni poslije sprovedene privatizacije nisu bila atraktivna za potencijalne kupce, a koja su nastavila svoje poslovanje, nažalost, negativno. Institut stečaja nije novina u našem pravnom sistemu sa pojavom tržišne privrede, ali je definitivno postao veoma učestao sa pojavom iste i došao u fokus šire javnosti usljed posljedica koje pogađaju veliki broj ljudi.

Sa druge strane imamo problematiku koju izaziva sama priroda privrednih društava koji su objekt zakona ovog instituta. Privredna društva su u biti pravna lica⁴ i ne posjeduju sopstvenu volju, a vlasnici odgovaraju za sve poslovne odnose koje privredno društvo zaključuje u visini svojih udjela u datom društvu. Ovo se posebno reflektira u slučaju gašenja privrednog društva kada imamo suprostavljene interese vlasnika, povjerilaca, radnika i dr. što je vidljivo iz sljedeće definicije. S obzirom da se sam stečaj definiše kao „Stečaj, dakle možemo definisati kao stanje, koje je sud proglasio, u kome se nalaze, s jedne strane dužnik, koji je obustavio plaćanja ili mu je imovina nedovoljna da se iz nje namire potraživanja svih povjerilaca, a sa druge strane povjerioci čija su potraživanja ugrožena obustavom plaćanja ili prezaduženošću njihovog zajedničkog dužnika“.⁵

U svjetlu te problematike bilo je neophodno iznaći rješenje kojim bi se pomirili svi suprostavljeni interesi i pravna nauka je iznjedrila institut stečaja odnosno bankrotstva.

Sa druge strane, država kao suvereni autoritet, više nema centralističku privredu već prepušta da se tržište samostalno razvija, ali zadržava pravo, ali i obavezu da u određenim situacijama interveniše. Intervenciju i u slučaju stečaja i likvidacije provodi tako što donosi skup propisa – zakon kojim reguliše određenu oblast, a u našem slučaju Skupština RS je donijela zakon o stečaju u Banja Luci, 15. marta 2010. godine. Da je stečaj kompleksna i značajna problematika našeg društva, kao i dinamika iste na terenu, dokazuje pažnja koju je zakonodavac posvetio ovoj oblasti kroz broj izmjena i dopuna koju je ovaj zakon pretrpio „Službeni glasnik Republike Srpske“, Broj: 67/02; 77/02; 38/03; 96/03; 68/07; 12/10 i 16/10.

---

³ Lowitz J., 2004, *Das Insolvenzrecht Mittel-und Osteuropas*, Berlin.

⁴ Zakon o privrednim društvima, „Službeni glasnik RS“, 58/09, 100/11, 67/13), član 2.

⁵ Čolović V. i Milijević N., 2010, *Stečajni postupak*, Banja Luka, str. 27.

2. STEČAJ

2.1. Pojam i naziv stečaja

Stečaj, dakle možemo definisati kao stanje, koje je sud proglasio, u kome se nalaze, s jedne strane dužnik, koji je obustavio plaćanja ili mu je imovina nedovoljna da se iz nje namire potraživanja svih povjerilaca, a sa druge strane povjerioci čija su potraživanja ugrožena obustavom plaćanja ili prezaduženošću njihovog zajedničkog dužnika.⁶

Stečaj je termin koji se koristi kako bismo odredili status privrednog društva. Ono označava ograničeno poslovno sposobno pravno lice u čije ime odluke donose organi određeni zakonom sve u cilju ispunjenja svrhe stečajnog postupka.

Svrha, tj ciljevi stečajnog postupka su:

1. Radi grupnog namirenja povjerilaca stečajnog dužnika, unovčenjem njegove imovine i podjelom prikupljenih sredstava.⁷

2. Radi sprovođenja i reorganizacije stečajnog dužnika a u svrhu uređivanja ravnog položaja stečajnog dužnika i njegovog odnosa sa povjeriocima, a naročito radi održavanja njegovog poslovanja.⁸

Stečaj vodi porijeklo od dva instituta rimskog prava: *missio in bona*, tj. prinudna prodaja imovine dužnika od strane poverilaca, uz dozvolu pretora, trećim licima koji isplaćuje poverioce u utvrđenim procentima, i *cession bonorum* –dobrovoljno ustupanje imanja od strane dužnika poveriocima.⁹ U srednjem vijeku u italijanskim državicama nastao je običaj da se u slučaju prezaduzenog povjerioca njegovo stanje obilježi prevrtanjem njegove tezge ili *banca rotta*.¹⁰ Prva pojava bankrota odnosno stečaja nalik današnjem desila se u Engleskoj za vrijeme vladavine Henrija VIII i u Francuskoj sa donošenjem *Ordonanse* Luja XIV iz 1673. Kao što vidimo, neophodnost instituta bankrota je svojstvena kako državama sa common law sistemom, tako i onima na rimskom, odnosno kontinentalnom pravnom nasljeđu.

Stečaj, kako se pogrešno smatralo u ranijim epohama, nije samo u interesu povjerioca već i dužnika. Ovo je bila revolucionarna misao u ovom polju nastala u SAD. Već u prvoj polovini XX vijeka u stečajno zakonodavstvo SAD uvode se pravila koja imaju za cilj opstanak stečajnog dužnika uz pomoć mjera reorganizacije i drugih mera koje mogu doprineti njegovom oporavku.¹¹ Vrlo brzo, po uzoru na Američko zakonodavstvo, dolazi do zakonodavne reforme u Evropskim pravnim sistemima potaknuto, naravno velikom ekonomskom krizom i brojnim slučajevima nesolventnosti dužnika.

---

⁶ Čolović V. i Milijević N., *op. cit.*, str. 27.

⁷ Zakona o stečaju RS (u daljem tekstu ZoSRS), član 1, stav 1.

⁸ ZoSRS, član 2, stav 2.

⁹ Vasiljević Mirko, 2001, *Poslovno pravo*, Beograd, str. 449.

¹⁰ Goode R., „*Principles of corporate Insolvency Law*“, London 1997, p. 7.

¹¹ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 427.

2.2. Načela stečajnog postupka

U stečajnom postupku kao izvor prava imamo sljedeća načela:

Načelo kolektivne zaštite neprivilegovanih povjerilaca - u stečaju se omogućuje ravnomjerno namirenje potraživanja povjerilaca u zavisnosti od ukupne visine njihovog potraživanja i obima stečajne mase sa kojom stečajni dužnik raspolaže.¹²

Načelo jednakosti neprivilegovanih povjerilaca- ovim načelom se sprečavaju zloupotrebe putem nedozvoljenih transakcija koje bi imale za cilj da jedne povjerioci dovedu u privilegovaniji položaj u odnosu na druge koji bi čak mogli pretrpjeti i štetu. Pravila stečajnog postupka omogućavaju povjeriocima stečajne mase kao i razlučim i izlučnim povjeriocima prednost u naplati potraživanja. Jednakost privilegovanim povjeriocima omogućava institut pobijanja pravnih radnji dužnika koji reguliše situacije u kojima dužnik raspolaže svojom imovinom, na taj način da se smanjuje vrijednost stečajne mase.¹³

Načelo univerzalnosti - znači da sva imovina stečajnog dužnika ulazi u stečajnu masu iz koje povjerioci imaju pravo da se namire. Izuzetak su hipotekarni povjerioci koji imaju pravo na odvojeno namirivanje iz stečajne mase. Još jedan izuzetak postoji kod dužnika pojedinca (ortačka i komanditna društva) kada postoje stvari koje su izuzete iz izvršenja.

Načelo sudskog vođenja postupka - ili atrakcija nadležnosti stečajnog suda, koji preuzima i parnice koje se vode protiv stečajnog dužnika u momentu pokretanja stečajnog postupka kod drugih sudova.¹⁴

Ovo načelo je regulisano članom 27b stav d) Zakona o sudovima RS koji propisuje da je privredni sud nadležan kao prvostepeni sud u postupcima stečaja i likvidacije, u skladu sa zakonom, kao i svim sporovima koji nastanu u toku i povodom sprovođenja postupka stečaja i likvidacije. Ono je neophodno radi eliminacije insolventnog subjekta iz privrednog života.

Načelo ekonomije postupka (hitnosti postupka) - znači da je stečajni postupak hitan, dakle nema zadržavanja izvršenja rješenja i nema vanrednih pravnih lijekova. To se odnosi na stečajni postupak kao i na sva prethodna pitanja koja bi se pojavila. Stečajni postupak može trajati po pravilu godinu dana, a u slučaju iz čl. 28. st. 1. Zakona o stečajnom postupku Republike Srpske dvije godine. Ovo načelo je propisano ZoSP RS u članu 9 stav 1 i 3.

Načelo srazmjernosti - znači da stečajni povjerioci ne namiruju svoja potraživanja u potpunosti nego u određenom procentu.

Načelo izuzetnosti - znači da se stečajni postupak ne može pokrenuti bilo kada, već samo u izuzetnim slučajevima predviđenim ZoSP RS ili kao što navodi član 6 iz stečajnih razloga.

Načelo reorganizacije stečajnog dužnika - Ukoliko postoji mogućnost, stečajni dužnik može da nastavi sa radom, ali samo ukoliko izmiri svoje obaveze prema povjeriocima. Sam postupak reorganizacije je dosta složen, a krajnji rezultat zavisiće od odabranih mjera koje dužnik treba da ispuni.

---

¹² Vasiljević Mirko, 2005, *Kompanijsko pravo*, Beograd, str. 492.

¹³ Čolović V. i Milijević N., *op. cit.*, str. 29.

¹⁴ Vasiljević Mirko, 2004, *Poslovno pravo*, Beograd, str. 397.

2.3. Organi i stranke u postupku

Prema članu 3 ZoSP RS organi stečajnog postupka su:

- Stečajni sudija,
- Privremeni stečajni upravnik,
- Stečajni upravnik,
- Skupština povjerilaca,
- Odbor povjerilaca,

U pravilu svaki od ovih organa ima svoju ulogu, odnosno funkciju u toku postupka. Stečajni sudija ima najveća ovlašćenja u postupku, dok je obim poslova i ovlašćenja skupštine povjerilaca koja se kao organ pojavila u novijim zakonima određen postojanjem odbora povjerilaca i njegovim ovlašćenjima.

2.3.1. Stečajni dužnik

Pored organa stečajnog postupka imamo i određene stranke u postupku, a jedna od njih je i stečajni dužnik. Stečajni dužnik u materijalno pravnom smislu označava lice nad čijom imovinom je otvoren stečaj. U procesnom smislu stečajni dužnik je stranka u stečajnom postupku bez obzira na njegov ishod, odnosno da li je on uspješno okončan¹⁵. Sam stečajni postupak značajno utiče na poziciju dužnika, jer nakon pokretanja prethodnog stečajnog postupka, a o kojem će kasnije biti riječ, stečajni sud može ograničiti prava ovlašćenih lica stečajnog dužnika da obavljaju određene poslove, odnosno može im se ograničiti pravna i poslovna sposobnost.

Do ograničenja poslovne sposobnosti može doći već u prethodnom postupku, kada se dužniku postavlja i privremeni stečajni upravnik i kada se dužniku zabranjuje da raspolaže sa svojom imovinom kao i da samostalno vrši druge poslove¹⁶. Međutim, dužnik zadržava stranačku sposobnost, a njegova procesna poslovna sposobnost bila bi u granicama njegove potpune poslovne sposobnosti. Dužnik će dakle zadržati svoju stranačku sposobnost, ali će izgubiti procesnu poslovnu sposobnost iz razloga što je izgubio poslovnu sposobnost. Stečajni postupak se može sprovesti nad imovinom pravnog lica kao i imovinom dužnika pojedinca. Dužnik pojedinac prema ZSP: komplementar u komanditnom društvu i osnivač. Stečaj se može otvoriti i nad imovinom pravnih lica.

Sva pravna lica privatnog prava mogu biti subjekti stečaja: privredna društva osnovana u skladu sa odredbama zakona o privrednim društvima RS (ZPD RS u dalje tekstu) i posebni oblici privrednih društava predviđenih zakonima u oblasti bankarstva, osiguranja, berzanskog

---

¹⁵ Stanković G. i Petrušić, N., 2004., Stečajni upravnik kao subjekt stečajnog postupka, Beograd: *Pravo i privreda*, str. 618- 630.

¹⁶ Čolović V. i Miljević N., *op. cit.*, str. 34.

i finansijskog poslovanja itd.¹⁷ Ustanove javnog prava mogu biti subjekti stečajnog postupka, izuzev države, opština i javnih fondova koji se u cjelosti ili djelimično finansiraju iz budžeta.¹⁸ Pod režim stečaja potpadaju i dužnici pojedinci, otvaranje stečajnog postupka nad imovinom ortačkog ili komanditnog društva vodi automatski stečaju nad imovinom fizičkog lica – člana ortačkog društva i komplementara u komanditnom društvu, jer navedena lica, u skladu sa pravilima o društvima lica, odgovaraju neograničeno solidarno za obaveze društva.¹⁹

2.3.2. Stečajni povjerioci

Stečajni povjerioci su lica koja u momentu otvaranja stečajnog postupka imaju potraživanje prema stečajnom dužniku.²⁰ Momentom otvaranja stečaja, tačnije pravosnažnosti rješenja o otvaranju stečajnog postupka, sva nedospjela potraživanja se smatraju dospjelim. Na ovaj način nema razlike u redu namirenja potraživanja naspram situacije koja vlada u izvršnom postupku gdje imamo redove pri namirenju povjerioca. Isto važi i za dugove pod rezolutivnim uslovom, osim uslučaju da u toku stečajnog postupka se uslov ne ispuni. Što se tiče dugova vezanih pod odložnim uslovom, povjerioci iz takvog pravnog posla će imati status stečajnog povjerioca samo u slučaju da odložni uslov otpadne do okončanja stečajnog postupka.

ZoSP RS razlikuje sljedeće vrste povjerilaca:

- Povjerioci stečajne mase,
- Razlučni povjerioci,
- Izlučni povjerioci.

2.3.2.1. Povjerioci stečajne mase

Dugovi nastali u toku stečajnog postupka i u toku prethodnog stečajnog postupka imaju poseban režim. Ova vrsta dugovanja se namiruje tek nakon što se namire dugovanja prema stečajnim povjeriocima, a takvi povjerioci imaju status povjerioca stečajne mase. Pokretanje stečajnog postupka ne znači da takva privredna društva nemaju nikakvu poslovnu aktivnost, naprotiv ona je izuzetno ograničena i isključivo usmjerena u postizanje cilja stečaja. To su na primjer dugovanja iz radno-pravnih odnosa u toku stečaja, troškovi prema dobavljačima povodom preuzimanja mjera za očuvanje imovine stečajnog dužnika i sl. Ova vrsta povjerilaca se namiruje prije stečajnih dužnika. Potraživanja stečajne mase su i potraživanja

---

¹⁷ Marković-Bajalović Dijana, 2011, *op. cit.*, str. 429.

¹⁸ ZoSP RS, član 5.

¹⁹ Sonnenberger H. J., *Französisches Handels und Wirtschaftsrecht*, Heidelberg 1991, s. 127.

²⁰ ZoS RS, član 32.

po osnovu troškova vođenja postupka, kao što su sudske takse, naknade za rad privremenog stečajnog upravnika i stečajnog upravnika, članova odbora povjerilaca, vještaka i sl.²¹

2.3.2.2. Razlučni povjerioci

Ovi su povjerioci sa stvarnim pravom obezbjeđenja koje im omogućava da se odvojeno namire na nekoj dužnikovoj stvari ili pravu, kao što je pravo zaloge, hipoteke ili zadržanja.²² Ovdje je posredi izuzimanje određenih stvari u vlasništvu stečajnog dužnika iz stečajne mase, tako da se utvrđivanje pravog stanja stečajne mase utvrđuje tek po okončanju namirenja ove vrste povjerilaca. Oni su zapravo privilegovani povjerioci koji svoje pravo zasnivaju na pravu koje je superiornije u odnosu na druga, a regulisano je zakonom o svojinskim odnosima RS. Ovakav režim ne znači da su razlučni povjerioci uvijek u boljem položaju u odnosu na druge vrste povjerilaca. Može se desiti da vrijednost stvari nad kojom postoji neko stvarno-pravno obezbjeđenje nije dovoljno za namirenje duga.

Jedino što stoji na raspolaganju ovoj vrsti povjerilaca u ovom slučaju je da u preostalom dijelu potraživanja pridruže se stečajnom postupku kao stečajni povjerioci.

Razlog za priznavanje posebnog statusa razlučnim povjeriocima stečajnom pravu, kao važnog izuzetka od načela jednakosti povjerilaca, ekonomske je prirode. Povlašćivanjem hipotekarnih i založnih povjerilaca u stečaju podstiče se odobravanje kredita i zajmova i, posredno stimulišu ulaganja u privredu.²³

2.3.2.3. Izlučni povjerioci

Izlučni povjerioci su lica koja imaju pravo svojine na stvari koja se nalaze u imovini stečajnog dužnika, na primjer lica čija je stvar data u zakup ili na korištenje stečajnom dužniku.²⁴ Ovi povjerioci imaju da traže izlučenje stvari iz imovine dužnika. U slučaju da ova lica ne realizuju izlučenje stvari prije okončanja postupka stečaja imaju pravo na regresni zahtjev prema stečajnim povjeriocima kao novim solidarnim dužnicima u procentu u kom su učestvovali u namirenju iz stečajne mase.

2.3.3. Stečajni sudija

Stečajni sudija je sudski organ. On ima vodeću ulogu u postupku. Slobodno možemo reći da on vodi kompletan stečajni postupak, a samim tim i njegovi poslovi i njegova odgovornost su obimni i raznovrsni. Osim što je glavni organ, on zapravo predstavlja i nadzorni organ jer

---

²¹ ZoSP RS, član 41.

²² Marković-Bajalović Dijana, 2011, *op. cit.*, str. 432.

²³ Belcerowicz E., Hashi I., Lowitzsch J. i Szanyi M., 2004, *The development of insolvency procedure in transition economies, a comparative analysis* Berlin, p.753.

²⁴ Marković-Bajalović Dijana, 2011, *op. cit.*, str. 432.

posjeduje ovlašćenje za nadzor i kontrolu stečajnog upravnika. Stečajni sudija može stečajnom upravniku izreći novčanu kaznu ili ga smijeniti i imenovati drugog stečajnog upravnika ukoliko se ustanovi da stečajni upravnik svoju dužnost ne obavlja u skladu sa zakonom. On odobrava troškove stečajnog postupka prije njihove isplate. Imenuje vještake u stečajnom postupku, privremenog stečajnog upravnika, članove privremenog odbora povjerilaca i stečajnog upravnika.²⁵ Određuje preliminarnu naknadu i nagradu stečajnom upravniku; odobrava nacrt plana reorganizacije stečajnog dužnika. Ovo su samo neke od mnogobrojnih funkcija i ovlašćenja stečajnog sudije.

Stečajni sudija u stečajnom postupku vrši glavnu sudsku ulogu i ovlašćen je za vršenje sljedećih osnovnih radnji koje su uslov za funkcionisanje postupka:

- Odlučuje o stečajnom razlogu;
- Imenuje subjekte u stečajnom postupku;
- Reguliše namirenje povjerilaca;
- Zaključuje stečajni postupak.²⁶

Stečajni sudija zakazuje i ročište za raspravljanje i glasanje o stečajnom planu. Nakon prihvatanja stečajnog plana, stečajni sudija odlučuje o potvrdi plana i to nakon što dobije mišljenje o planu od strane stečajnog upravnika, odbora povjerilaca i stečajnog dužnika.

Kada stečajni plan stupi na snagu, stečajni sudija će donijeti rješenje o zaključenju stečajnog postupka.

2.3.4. Privremeni stečajni upravnik

Privremeni stečajni upravnik je fakultativan organ stečajnog postupka, koji se imenuje u periodu između podnošenja prijedloga za otvaranje stečajnog postupka i donošenjem rješenja za otvaranje stečajnog postupka.²⁷ Privremeni stečajni upravnik će se obavezno postaviti u slučaju da stečajni dužnik još nije obustavio poslovanje²⁸ kao jednu od mjera obezbjeđenja.

Njegove dužnosti su:

- stara se o obezbjeđenju imovine stečajnog dužnika,
- ispituje postojanje razloga za otvaranje stečajnog postupka i podnosi izvještaj o tome,
- procjenjuje da li stečajni dužnik može nastaviti sa poslovanjem ili je neophodno da se isto obustavi i o tome podnosi prijedlog stečajnom sudiji.

Njegov odnos prema organima upravljanja stečajnog dužnika je:

1. Po odluci stečajnog sudije on može u potpunosti preuzeti upravljanje nad stečajnim dužnikom,

2. Ograničeno pravo upravljanja stečajnog dužnika uz neophodno prethodnu saglasnost privremenog stečajnog upravnika.

---

²⁵ ZoSP RS, član 22.

²⁶ Čolović V., Milijević, N., 2010, *Stečajni postupak*, Banja Luka, str. 36.

²⁷ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 433.

²⁸ ZoSP RS, član 15, stav 2.

Privremeni stečajni upravnik ne mora ispunjavati zakonom predviđene uslove za stečajnog upravnika. Međutim, što se tiče odgovornosti privremenog stečajnog upravnika i obaveza pribavljanja osiguranja od odgovornosti, primjenice se pravila kao i za stečajnog upravnika.

2.3.5. Stečajni upravnik

Stečajni upravnik je poseban organ stečajnog postupka koji je pod nadzorom stečajnog sudije, a koji vrši prikupljanje i unovčenje imovine dužnika i stara se o namirenju povjerilaca, ali i zastupa dužnika i vrši druge poslove koji su predviđeni Zakonom o stečajnom postupku. Imenuje se rješenjem o pokretanju stečajnog postupka.²⁹ On mora imati stručno znanje iz djelatnosti koje obavlja stečajni dužnik i iskustvo u rukovođenju, da bi mogao da preuzme upravljanje stečajnim dužnikom.³⁰ Za stečajnog upravnika može se imenovati lice koje se nalazi na listi stečajnih upravnika i ispunjava sljedeće uslove:

- da je državljanin BIH,
- da ispunjava opšte zdravstvene uslove,
- da ima završen ekonomski, pravni ili fakultet tehničkog smjera i najmanje 5 godina radnog iskustva u struci,
- da ima položen stručni ispit za stečajnog upravnika,
- da nije osuđivan za krivična djela iz oblasti privrednog kriminaliteta,
- da se protiv njega ne vodi krivični postupak, te da nije potvrđena optužnica,
- da nije razriješen dužnosti direktora ili drugog odgovornog lica u pravnom subjektu protiv kojeg je podniet zahtjev za vođenje stečajnog postupka, ili se vodi stečajni postupak,
- da nema negativnih rezultata rada o čemu prilaže potvrdu Privredne komore Republike Srpske.³¹

Zakon navodi razloge iz kojih neko lice ne može biti imenovan za stečajnog upravnika. Potrebno je da postoje očigledne činjenice koje ukazuju na njegovu nepodobnost ili pristrasnost,³² a zakon propisuje sljedeće:

- lica koja bi morala biti izuzeta kao sudija u stečajnom postupku,
- lica koja su bliski srodnici stečajnog sudije,
- lica koja su odgovorni za obaveze u stečaju ili su članovi organa za zastupanje stečajnog dužnika,
- lica koja su povjerioci stečajnog dužnika ili koja su u konkurentskom odnosu sa stečajnim dužnikom,
- lica koja po posebnom zakonu ne bi mogla biti imenovana za člana nadzornog organa ili za zastupanje stečajnog dužnika,

---

²⁹ Vasiljević M., *op. cit.*, str. 495.

³⁰ Gower, L.C.B., 1992, *Principles of modern company law*, London, p. 753.

³¹ ZoSP RS, član 23, stav 1.

³² Gres J., i Frege M., 2002, *Insolvenzordnung*, Köln, s. 10.

- lica koja su bila ili jesu zaposlena kod stečajnog dužnika ili su bila ili jesu član nekog njegovog organa,

- lica koja su za stečajnog dužnika radila savjetodavno ili su sudjelovala u poslovima.³³

Stečajni upravnik ima prava, dužnosti i ovlaštenja kako u samom postupku tako i izvan postupka. Kada se otvori stečajni postupak, sva prava koja su imali zastupnici i organi upravljanja stečajnog dužnika prestaju i sve njihove funkcije prelaze na stečajnog upravnika.

Stečajni upravnik obavlja dužnost organa upravljanja. On ispituje potraživanja povjerilaca, prikuplja stečajnu masu, odlučuje o njenom unovčenju.

Stečajni upravnik je dužan da ažurira knjigovodstvenu evidenciju do dana otvaranja stečajnog postupka, da obrazuje komisiju za intervenisanje, itd.³⁴

Zakon o stečajnom postupku određuje da je stečajni upravnik obavezan da zaključi ugovor o osiguranju od odgovornosti za sve rizike koji su povezani sa njegovim vršenjem poslova u stečajnom postupku. Visina osigurane sume je 50000 KM, ali stečajni sudija je slobodan da odredi i veći iznos osigurane sume. Obaveza uplate osiguranja ima za cilj da zaštiti povjerioce, ali i druge učesnike u stečajnom postupku.

Stečajni upravnik ima posebno pravo koje se naziva pravom na pravnu promjenu, a koje se sastoji u izjašnjavanju u pogledu odustanka od dvostrano teretnog ugovora koji su zaključeni sa dužnikom prije otvaranja stečajnog postupka. Isto tako on ima pravo da otkaže ugovor o zakupu.³⁵

Njegovo pravo se ogleda i u pravu na nagradu i naknadu za svoje angažovanje.

2.3.6. Skupština povjerilaca

Skupština povjerilaca je obavezan organ stečajnog postupka³⁶. Sastavljena je od povjerilaca sa neprivilegovanih povjerioca i onih čija potraživanja nisu osporena. S obzirom da se osporavati potraživanja u stečajnom postupku mogu na osnovu osporavanja stečajnog upravnika tako i drugih povjerilaca, isto otvara mogućnost zloupotreba. Da bi se to izbjeglo stečajni sudija ima ovlaštenje da odobri učešće u skupštini povjerilaca svim licima koja svoja potraživanja učine vjerovatnim. Ista se mora formirati najkasnije na prvom povjerilačkom ročištu. Skupštinu povjerilaca saziva stečajni sudija koji ujedno njome i rukovodi. Odluke se donose apsolutnom većinom prisutnih povjerilaca, s tim da suma iznosa potraživanja povjerilaca koji su glasali za odluku mora biti veća od polovine sume iznosa potraživanja prisutnih povjerilaca³⁷. Skupština povjerilaca donosi odluke propisanom većinom o nastavljanju stečajnog postupka putem reorganizacije ili putem bankrotstva, bira i opoziva

---

³³ ZoSP RS, član 23, stav 2.

³⁴ Stanković G. i Petrušić N. *op. cit.*, str. 618-630.

³⁵ *Ibidem.*

³⁶ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 435.

³⁷ ZoSP RS, član 32, stav 4.

odbor povjerilaca, razmatra izvještaje stečajnog upravnika o toku stečajnog postupka i stanju stečajne mase.³⁸

2.3.7. Odbor povjerilaca

Odbor povjerilaca je fakultativan organ stečajnog postupka, koji formira skupština povjerilaca prema svom mišljenju.³⁹ Svrha ovog organa je olakšanje procesa donošenja odluka u stečajnom postupku. Odbor povjerilaca bira skupština povjerilaca, a sastavljena je od različitih kategorija povjerilaca:

- povjerilaca sa najvećim potraživanjima,
- povjerilaca sa najmanjim potraživanjima,
- predstavnika zaposlenih,
- predstavnika razlučnih povjerilaca (ukoliko ih ima).

Odbor povjerilaca je organ koji u stečajnom postupku zastupa interese prije svega povjerilaca. Broj članova odbora mora biti neparan radi lakšeg donošenja odluke i ne veći od sedam.

Rad odbora povjerilaca sastoji se u tome da: pregleda poslovne knjige i cjelokupnu dokumentaciju koju je preuzeo stečajni upravnik; daje mišljenje stečajnom upravniku o načinu unovčenja imovine stečajnog dužnika ukoliko se prodaja ne vrši javnim nadmetanjem; daje saglasnost na sve važnije poslove koji su od važnosti za imovinu. Članovi odbora mogu biti smijenjeni na osnovu prijedloga člana odbora skupštine povjerilaca. Zakonom o stečajnom postupku Republike Srpske predviđeno je da odbor povjerilaca ima dužnost da na svaku sjednicu pozove stečajnog sudiju, s tim da on može, ali i ne mora da prisustvuje sjednici.

Članovi odbora povjerilaca imaju pravo na naknadu stvarnih i korisnih troškova koje odredi stečajni sudija, a odgovaraju za štetu koju su pouzrokovali svojim radom ostalim povjeriocima i to namjerno ili krajnjom nepažnjom.⁴⁰

2.4. Faze stečajnog postupka

Stečajni postupak je sastavljen od dvije faze: prethodnog i glavnog stečajnog postupka.

2.4.1. Prethodni stečajni postupak

Cilj prethodnog stečajnog postupka je uvrđivanje ispunjenosti uslova za otvaranje stečajnog postupka i sprečavanje daljeg umanjenja dužnikove imovine.⁴¹ U prethodnom

---

³⁸ Vasiljević M. *op. cit.*, str. 497.

³⁹ ZoSP RS, član 29, stav 2.

⁴⁰ Vasiljević M., *op. cit.*

⁴¹ Marković-Bajalović Dijana *op. cit.*, str. 436.

postupku se odlučuje o sudbini stečajnog dužnika. Ti uslovi su materijalnopravne i formalno pravne prirode.

1) Materijalnopravni uslovi za otvaranje stečajnog postupka odnose se na platežnu nesposobnost stečajnog dužnika.

Stečajni dužnik je platežno nesposoban ako nije u stanju izvršavati svoje dospjele obaveze plaćanja. Okolnost da je stečajni dužnik podmirio ili da može podmiriti u cjelosti ili djelimično potraživanja nekih povjerilaca, samo po sebi ne znači da je platežno sposoban. Uobičajeno se smatra da je stečajni dužnik platežno nesposoban ako 60 dana neprekidno ne izmiruje svoje dospjele novčane obaveze.⁴²

Platežna nesposobnost postoji i u slučaju preteće nesposobnosti za plaćanje. Ona postoji ako se učini vjerovatnim da stečajni dužnik neće moći da ispuni svoje obaveze do momenta njihove dospelosti.

2) Formalnopravni uslov za pokretanje stečajnog postupka predstavlja prijedlog ovlašćenog lica. Lica koja mogu podnijeti prijedlog za pokretanje stečajnog postupka su: stečajni povjerilac sa neobezbjedeđenim potraživanjem ili stečajni dužnik, nadležan državni organ i poreska uprava.

Svaki predlagač je dužan učiniti vjerovatnim postojanje zakonskog osnova za pokretanje stečajnog dužnika, a stečajni povjerilac i postojanje svog potraživanja.⁴³

U ovoj fazi postupka ispituje se da li su ispunjeni uslovi koji su predviđeni Zakonom za otvaranje stečajnog postupka i da li prijedlog koji je podniet ispunjava procesne pretpostavke za postupanje po istom. Stečajni sudija će u pravilu donijeti rješenje o pokretanju prethodnog postupka, na osnovu prijedloga za pokretanje stečajnog postupka radi utvrđivanja postojanja uslova za otvaranje stečajnog postupka i to u roku od 3 dana od dana dostavljanja prijedloga o pokretanju stečajnog postupka. Protiv rješenja kojim se otvara prethodni stečajni postupak nije dozvoljena žalba. Neće se pokretati prethodni stečajni postupak ukoliko:

- prijedlog za pokretanje stečaja sa potrebnim ispravama i priložima podnese stečajni dužnik,

- prijedlog za pokretanje stečajnog postupka podnese stečajni povjerilac, a stečajni dužnik prizna postojanje stečajnog osnova,

- ako postoji pretpostavka nesposobnosti plaćanja.⁴⁴

Stečajni sudija može rješenjem o pokretanju prethodnog stečajnog postupka postaviti i neku od sljedećih mjera obezbjeđenja:

- postaviti privremenog stečajnog upravnika koji će preuzeti sve ili određeni dio ovlašćenja organa stečajnog dužnika,

- zabraniti isplate sa računa stečajnog dužnika bez njegove saglasnosti (stečajnog sudije).

---

⁴² ZoSP RS, član 6.

⁴³ Vasiljević M., *op. cit.*, str. 494.

⁴⁴ *Op. cit.*, str. 498.

2.4.2. Direktno otvaranje stečajnog postupka

Stečajni sudija može donijeti rješenje o otvaranju stečajnog postupka bez provođenja prethodnog postupka u sljedećim slučajevima:

1) Ukoliko prijedlog za pokretanje stečajnog postupka podnese likvidacioni upravnik a iz razloga što je u toku likvidacionog postupka utvrdio da likvidaciona masa nije dovoljna za namirenje povjerilaca.

2) Ukoliko je prijedlog pokretanje stečajnog postupka podnio povjerilac koji ima pravosnažno rješenje o izvršenju pod uslovom da je dato rješenje nije izvršeno u roku od 60 dana od pravosnažnosti rješenja.

2.4.3. Glavni stečajni postupak

Glavni stečajni postupak ima za cilj da se, alternativno, odluči o reorganizaciji stečajnog dužnika sa ciljem njegovog oporavka i izmirenja potraživanja prema povjeriocima u skladu sa planom reorganizacije, ili da se unovči stečajna masa u skladu sa zakonskim pravilima o namirenju.⁴⁵

2.4.3.1. Rešenje o otvaranju stečajnog postupka

Stečajni sudija donosi rješenje o pokretanju stečajnog postupka protiv dužnika i to nakon izvještajnog ročišta, u roku od tri dana od njegovog zaključenja, a na osnovu izvještaja privremenog stečajnog upravnika i mišljenja vještaka ukoliko je on imenovan.⁴⁶

Rješenje o izvršenju mora da sadrži:⁴⁷

(1) Ako se stečajni postupak otvori, stečajni sudija imenuje stečajnog upravnika.

(2) Rješenje o otvaranju stečajnog postupka koje sadrži:

- Firmu ili lično ime, poslovno sjedište ili adresu prebivališta stečajnog dužnika,
- Lično ime i adresu stečajnog upravnika,
- Datum i sat otvaranja stečajnog postupka.

(3) Ako sat otvaranja stečajnog postupka nije naveden, trenutkom otvaranja se smatra podne onog dana kada je doneseno rješenje.

Rješenje o otvaranju stečajnog postupka objavljuje se ediktalnim putem na oglasnoj tabli nadležnog suda na dan kada je doneseno kao i u Službenom glasniku Republike Srpske.

---

⁴⁵ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*

⁴⁶ Čolović V. i Milijević N. *op. cit.*, str. 65.

⁴⁷ ZoSP RS, član 49.

2.4.3.2. Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka

Pravne posljedice otvaranja stečajnog postupka nastaju početkom dana kada je oglas o otvaranju stečajnog postupka istaknut na oglasnoj tabli suda. Oglas o otvaranju stečajnog postupka mora se istaći na oglasnoj tabli suda istog dana kada je donijeto rješenje o otvaranju postupka stečaja. Posljedice otvaranja stečaja su propisane Zakonom.

Otvaranjem stečajnog postupka dolazi do ograničenja poslovne sposobnosti pravnog lica, te stečajni upravnik nije ovlašćen da zaključi arbitražni sporazum.⁴⁸ A svi ugovori zaključeni do momenta otvaranja stečaja se smatraju ništavim. Prekidaju se sudski postupci i postupci pred arbitražnim sudom, ukoliko se odnose na stečajnu masu. Prekid traje do zaključenja stečajnog postupka ukoliko se pravni spor prije toga ne nastavi. Potraživanja u stranoj valuti mogu se unijeti u stečajnu masu, ali će se takva potraživanja obračunavati u protivrijednosti domaće valute. Ukoliko postoje uzajamna potraživanja povjerilaca i društva u stečaju, ona se neće prijavljivati u stečajnu masu, ukoliko su se mogla prebiti do dana otvaranja stečajnog postupka.

Otvaranjem stečajnog postupka sva ovlaštenja organa stečajnog dužnika, pravnog zastupnika, punomoćnika i prokuriste prelaze na stečajnog upravnika. Svrha ove posljedice je da se onemogući umanjeње imovine stečajnog dužnika koju je imala u trenutku otvaranja stečajnog postupka. Na ovaj način dolazi do ograničenja poslovne sposobnosti stečajnog dužnika.

Otvaranjem stečaja nastupaju i pravne posljedice koje se tiču i statusa zaposlenih kod stečajnog dužnika⁴⁹. Stečajni upravnik će pismeno obavijestiti radnike o prekidu radnog odnosa, ali on ima mogućnost da eventualno zaključi novi radni ugovor sa licima za koje on smatra da su potrebni kako bi se nastavilo sa poslovanjem stečajnog dužnika. Otvaranjem stečajnog postupka formira se i stečajna masa. Stečajnu masu čini sva imovina privrednog društva. Momentom otvaranja stečajnog postupka dolazi do gašenja računa dužnika. Uz naziv privrednog društva obavezno se dodaje *u stečaju*. Ukoliko bi neko lice u ulozi zastupnika ili punomoćnika, uključujući i stečajnog upravnika pri zaključenju nekog pravnog posla izostavilo iz naziva da se društvo nalazi u stečaju, postojala bi zabluda povodom identiteta jedne od stranaka. Protiv privrednog društva u stečaju nisu dopuštene mjere obezbjeđenja niti mjere prinudnog izvršenja radi namirenja potraživanja u pogledu kojih postoji izvršna isprava.

2.4.3.3. Prijava potraživanja u stečaju

Rok za prijavu potraživanja traje 30 dana od dana objavljivanja rješenja o pokretanju stečajnog postupka. Potraživanja prijavljena poslije isteka roka od 30 dana, a prije održavanja

---

⁴⁸ Stanković G., 2008, *Arbitražno pravo*, Niš: SVEN, Niš, str. 34.

⁴⁹ Slijepčević D., 2004, *Stečajni postupak u svetlu sadašnjih i mogućih zakonskih rešenja*, Beograd: *Pravo i privreda*, str. 597.

ispitnog ročišta mogu se ispitati na ispitnom ročištu ako to preloži stečajni upravnik⁵⁰. Sva potraživanja koja nisu prijavljena u roku od 3 mjeseca od poslije održavanja prvog ispitnog ročišta mogu se ispitati u zasebnom ispitnom ročištu. Ovo za posljedicu ima obavezu naknadnih povjerilaca da solidarno preuzmu troškove održavanja novog ispitnog ročišta najkasnije 15 dana prije održanja novog ispitnog ročišta.

Kako bi dobili tatus povjerilaca u stečajnom postupku obavezu prijave potraživanja imaju stečajni, razlučni i izlučni povjerioci. Razlučni povjerioci su u obavezi da naznače dio imovine stečajnog dužnika na kome imaju razlučno pravo kao i razliku potraživanja koja nije pokrivena iz obezbeđenja.

Radnici stečajnog dužnika ne podnose prijavu potraživanja iz radnog odnosa, to je obaveza stečajnog upravnika koji mora da sastavi popis njihovih potraživanja. Isti je u obavezi da im predoči. Ukoliko radnici smatraju da su oštećeni iz datog popisa mogu prijaviti razliku potraživanja za koju smatraju da nije obuhvaćena popisom.

Procesno-pravna posljedica podnošenja prijave je prekid roka zastarjelosti potraživanja.⁵¹

2.4.3.4. Obezbeđenje stečajne mase i pregled imovine

Jedna od obaveza stečajnog upravnika, poslije otvaranja stečaja, je da uđe u posjed imovine dužnika koja ulazi u sastav stečajne mase. Istu mora obezbijediti i popisati.

Ukoliko bi prema mišljenju stečajnog upravnika dalje poslovanje stečajnog dužnika izazvalo umanjeње imovine stečajnog dužnika kao i mogućnost namirenja potraživanja stečajnih povjerilaca, stečajni upravnik može obustaviti dalje poslovanje, ali isključivo po prethodno pribavljenoj odluci skupštine poverilaca na izvještajnom ročištu.

Sva sredstva koja se nalaze na ugašenim računima prenose se na nove račune stečajnog dužnika. Pravo raspolaganja na ovim računima je isključivo rezervisano za stečajnog upravnika. Odluku o tome gde će biti položeni gotov novac, hartije od vrijednosti i druge dragocjenosti donosi odbor poverilaca. U slučaju da isti nije formiran, datu odluku će donijeti stečajni sudija.

Stečajni upravnik ima obavezu da sastavi popis povjerilaca na osnovu podataka pribavljenih iz poslovnih knjiga stečajnog dužnika kao i druge dokumentacije, prijave potraživanja ili na druge načine. Sva prijavljena potraživanja u ovom momentu će se unijeti u popis povjerilaca bez obzira na osnovanost istih i visinu potraživanja bez obzira na mišljenje stečajnog upravnika.⁵² Eventualne prigovore i osporavanja, stečajni upravnik može da iznese tek kasnije.

Pregled imovine, koji sastavlja stečajni upravnik, se sastoji od popisa stečajne mase i povjerilaca. Ovaj dokument zapravo predstavlja popis stvari i prava koji čine stečajnu masu

---

⁵⁰ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 445.

⁵¹ Gogger M., 2005, *Insolvenzrecht*, München, s. 60.

⁵² *Op. cit.*, str. 61.

kao i sve obaveze stečajnog dužnika. Stečajni upravnik je dužan da sastavi i procjenu mogućnosti namirenja povjerilaca iz stečajne mase.

Rok u kome je stečajni upravnik dužan da sprovede sve ove radnje iznosi 45 dana od dana imenovanja. Popisi stečajne mase, povjerilaca i pregled imovine izlažu se na oglasnoj tabli suda.

2.4.3.5. Ročište za ispitivanje

Najranije 8, a najkasnije 30 dana po isteku roka za prijavu potraživanja, održava se ročište za ispitivanje. Tokom perioda između isteka roka i održavanja ispitnog ročišta, lista prijavljenih potraživača se izlaže na oglasnoj tabli suda. Svrha toga je da se potencijalni povjerioci kao i prijavljeni upoznaju sa ostalim potraživanjima kao i sa identitetom drugih povjerilaca, a u svrhu priprema za izvještajno ročište, tj. osporavanja određenih povjerilaca kao i procjene isplatljivosti ulaska u stečajni postupak u ulozu povjerilaca.

Ročištem rukovodi stečajni sudija, a prisutni su stečajni upravnik, povjerioci i stečajni dužnik kao i sva lica koja bi mogla da pruže informacije o poslovanjima stečajnog dužnika. Stečajni upravnik je obavezan da se o svakom prijavljenom potraživanju izjasni, odnosno da li ga priznaje ili osporava.⁵³

Prijava potraživanja vrši se u domaćoj valuti, ali se može isplatiti u stranoj po kursu koji važi za dan podnošenja prijave. Razlučni i izlučni povjerioci prijavljuju svoja potraživanja u skladu sa prirodom njihovih potraživanja.⁵⁴

Osim stečajnog upravnika, pravo osporavanje tog potraživanja imaju i povjerioci. Na ročištu za ispitivanje poraživanja ovlašćena lica mogu da prijavljeno potraživanje ospore na dva načina. Mogu, prije svega da ospore samo postojanje potraživanja, a mogu da ospore i visinu potraživanja.⁵⁵

Svi prigovori stečajnog dužnika ili drugih povjerilaca povodom priznanja određenog potraživanja od strane stečajnog upravnika ne utiču na punovažnost datog priznanja.

Nakon što se stečajni upravnik izjasni o svim potraživanjima, stečajni sudija sastavlja tabelu priznatih potraživanja koju objavljuje u formi rješenja. Dato rješenje proizvodi pravna dejstva prema stečajnom upravniku i svim stečajnim povjeriocima.

Svi povjerioci kojima je osporeno potraživanje od strane stečajnog upravnika se upućuju u parnicu. Međutim ukoliko je potraživanje osporeno od strane stečajnog dužnika ili drugih povjerilaca, obaveza pokretanja parnice je na njima. Ovi parnični postupci se moraju podnijeti u prekluzivnom roku od 30 dana od dana održanja ročišta za ispitivanje.

Ukoliko ovlašćena lica ne pokrenu parnični postupak u datom roku, isto će se smatrati za odricanje od zahtjeva.

---

⁵³ Čolović V. i Milijević N., *op. cit.*, str. 98.

⁵⁴ *Op. cit.*, str. 97.

⁵⁵ *Op. cit.*, str. 98.

2.4.3.6. Izveštajno ročište

Izveštajno ročište održava se istovremeno sa ročištem za ispitivanje ili poslije njega, najkasnije u roku od 15 dana poslije održavanja ročišta za ispitivanje.⁵⁶ Ročištu prisustvuju stečajni upravnik, povjerioci i stečajni dužnik.

Ročište počinje tako što stečajni upravnik podnosi izvještaj o ekonomskom stanju stečajnog dužnika, mogućnostima da se nastavi poslovanje stečajnog dužnika i reorganizaciju, kao i posljedicama koje bi nastupile u takvom slučaju. O svemu tome mogu da se izjasne stečajni dužnik i povjerioci. Po provedenim radnjama, skupština povjerilaca odlučuje o tome da li će se poslovanje stečajnog dužnika obustaviti ili nastaviti. Ovu odluku skupština povjerilaca može naknadno da preinači.

2.4.3.7. Unovčavanje i raspodjela stečajne mase

U skladu sa odlukom skupštine povjerilaca, stečajni upravnik pristupa unovčavanju stečajne mase i isplati povjerilaca poslije održanog izvještajnog ročišta i pošto su namireni izlučni i razlučni povjerioci i namirena potraživanja stečajne mase⁵⁷. Nakon što se pokrene stečajni postupak, stečajni upravnik će preuzeti kompletnu imovinu dužnika s obzirom da je jedna od njegovih dužnosti da preduzme sve mjere kako bi zaštitio imovinu stečajnog dužnika. Stečajni upravnik treba da stvori stečajnu masu koja će služiti za namirenje stečajnih povjerilaca, ali i za namirenje troškova stečajnog postupka.

Stečajni sudija može donijeti odluku o unovčenju stečajne mase ako:

1. je očigledno da stečajni dužnik ne pokazuje interesovanje za reorganizaciju,
2. nijedan plan reorganizacije nije usvojen u vrijeme održavanja ročišta,
3. nijedan plan reorganizacije nije podnjet u propisanom roku i dr.⁵⁸

Pokretanjem stečajnog postupka gasu se računi stečajnog dužnika, a stečajni upravnik je ovlašćen da otvori nove račune na koje će prebaciti sve iznose sa starih računa dužnika, naravno ukoliko postoje.

Predmeti od vrijednosti kao što su gotov novac, vrijednosni papiri i dragocjenosti će se pohraniti, a uslove i način na koji će se to učiniti određuje odbor povjerilaca, a ukoliko nije formiran to će učiniti stečajni sudija.

Stečajni upravnik će sastaviti popis predmeta koji će predstavljati stečajnu masu, popis stečajnih povjerilaca u kojem će naznačiti povjerioce sa pravom na odvojeno namirenje i isplatni red svakog od njih. Što se tiče povjerilaca sa pravom na odvojeno namirenje, potrebno je navesti i predmet na kojem ti povjerioci imaju pravo odvojenog namirenja, kao i iznos koji će takvi povjerioci zahtijevati kao stečajni povjerioci. Stečajni upravnik mora sačiniti i

---

⁵⁶ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 447.

⁵⁷ Gogger M., *op. cit.*, str. 67.

⁵⁸ Milosavljević M., 2011, Novi Sad: Pravo privrednih društava, str. 199.

određenu vrstu tabele, koja će predstavljati pregled imovine.⁵⁹ On to mora učiniti u roku od 45 dana od dana kada je imenovan.

Ta tabela će sadržavati predmete koji čine stečajnu masu i sve obaveze dužnika. Stečajni upravnik podnosi izvještaj o finansijskom stanju dužnika na izvještajnom ročištu, a takođe se izjašnjava o mogućnosti da dužnik nastavi sa radom odnosno o mogućnosti da dođe do reorganizacije stečajnog dužnika⁶⁰. Skupština povjerilaca ima glavnu ulogu kada je u pitanju odlučivanje o tome da li će stečajni dužnik nastaviti sa radom, jer ona ima ovlaštenje da donese odluku o obustavi rada ili o privremenom nastavku rada. Nakon sastavljanja početnog bilansa i izvještajnog ročišta, može se pristupiti unovčavanju stečajne mase⁶¹. Unovčavanje stečajne mase prepušteno je stečajnom upravniku, koji je dužan da posao unovčavanja izvrši u što kraćem roku, a nadzor nad njegovim postupcima ima stečajni sudija. Način prodaje stvari koje čine stečajnu masu zavisice od toga da li je riječ o pokretnim ili nepokretnim stvarima.

Kad su u pitanju nepokretnosti, one se unovčavaju po propisima o prinudnom izvršenju. Obezbjedenje određuje stečajni upravnik i ono ne može iznositi više od 10% procijenjene vrijednosti predmeta prodaje, s tim da taj iznos ne može biti veći od 50000 KM.⁶²

Naravno, da uvijek postoji mogućnost da se nepokretnost ne proda, pa će se u tom slučaju nepokretnost izdvojiti iz stečajne mase na taj način što će uz saglasnost povjerilaca isti predati njima, srazmjerno njihovim potraživanjima. U slučaju da je nepokretnost opterećena razlučnim pravom, za prodaju neposrednom pogodbom potrebna je saglasnost razlučnog povjerioca. Iz dijela dobivenog prodajom koji pripada razlučnom povjeriocu izdvaja se 5% za stečajnu masu.⁶³

Što se tiče unovčavanja pokretnih stvari, stečajni upravnik na javnom nadmetanju ili slobodnom pogdobom može da unovči pokretne stvari na kojima postoji razlučno pravo. On može naplatiti ili na drugi način unovčiti potraživanje koje je stečajni dužnik ustupio ili založio radi obezbjeđenja nekog prava⁶⁴. Ono što je bitno je, da stečajni upravnik ne može unovčiti pokretnu stvar nad kojom postoji razlučno pravo, sve dok o tome ne obavijesti razlučnog povjerioca, a koji ima pravo da traži izvještaj o stanju te stvari i pravo da istu razgleda.

Isto tako razlučni povjerilac ima pravo i da sam proda stvar pod uslovom da se ta stvar nalazi kod njega i da je na to ovlašćen od strane stečajnog upravnika.

Po provođenju faze unovčenja stečajne mase ili pak ukoliko prodaja pojedinih stvari nije moguća, pristupa se glavnoj diobi.⁶⁵

Prije glavne diobe održava se ročište za glavnu diobu, na kome stečajni upravnik podnosi završni račun i izvještaj. Na ročištu za glavnu diobu će se razmatrati prijedlog diobe.

---

⁵⁹ Čolović V., *op. cit.*, str. 92.

⁶⁰ *Op. cit.*, str. 93.

⁶¹ Čolović V. i Milijević N., *op. cit.*, str. 94.

⁶² *Zakon o stečajnom postupku Republike Srpske*, član 107., st. 1. (ZoIP RS u daljem tekstu).

⁶³ ZoIP RS, član 107., stav 6.

⁶⁴ ZoIP RS, član 108., stav 2.

⁶⁵ Breuer W., 2003, *Insolvenzrecht*, München, s. 147.

Nakon što se održi ispitno ročište, stečajni upravnik može da krene sa namirenjem povjerilaca. On može vršiti i djelimične diobe, ali su iz tih dioba isključeni niže rangirani povjerioci. Stečajni upravnik ima i izvjesna ograničenja kada je u pitanju glavna dioba, jer prije svake diobe dužan je tražiti saglasnost odbora povjerilaca odnosno skupštine povjerilaca ukoliko odbor nije osnovan. Stečajni upravnik je dužan sastaviti popis sa potraživanjima i iznosom stečajne mase koja mu stoji na raspolaganju i taj popis se stavlja u uvid svim učesnicima postupka.⁶⁶

Kada odbor ili skupština povjerilaca stečajnom upravniku da saglasnost za održavanje diobe, stečajni upravnik određuje ročište za glavnu diobu. Stečajni upravnik je dužan da načini nacrt za glavnu diobu stečajne mase koji sadrži:

- konačnu listu svih potraživanja stečajnih povjerilaca,
- iznos svakog potraživanja,
- isplatni red svakog potraživanja,
- iznos stečajne mase koja će se raspodijeliti povjeriocima,
- predloženi procent namirenja.⁶⁷

Povjerioci mogu da istaknu prigovor na glavnoj diobi povodom glavnog diobnog popisa. U slučaju da isti budu usvojeni od strane stečajnog sudije, povjerioci imaju pravo žalbe na datu odluku sudije.

2.4.3.8. Klase povjerilaca i isplatni redovi

Izlučni i razlučni povjerioci namiruju se iz stvari ili prava na kojima postoji izlučno i razlučno pravo.⁶⁸ U dijelu u kojem ne uspeju da se namire mogu da istaknu prijavu potraživanja i pridruže se postupku kao stečajni povjerioci.

Isplatni redovi predstavljaju raspored stečajnih povjerilaca prema vrsti njihovih potraživanja. Stečajni povjerioci istog isplatnog reda namiruju se srazmjerno svojim potraživanjima sa drugim povjeriocima istog isplatnog reda.

Namirenje povjerioca iz stečajne mase vrši se prema sljedećem rasporedu:⁶⁹

A) stečajni povjerioci viših isplatnih redova, tj. prije ostalih stečajnih povjerilaca namiruju se ona potraživanja koja potiču iz perioda privremene uprave.⁷⁰ Prije ostalih, ali poslije povjerilaca iz perioda privremene uprave, namiruju se zaposleni stečajnog dužnika sa potraživanjima po osnovu radnog odnosa najduže za posljednjih devet meseci do dana otvaranja stečajnog postupka, ali samo u visini zakonom utvrđene najniže plate. Isto se primenjuje i u slučaju naknade štete usljed povrede na radu koja se isplaćuje u punom iznosu.

---

⁶⁶ Čolović V. i Milijević N., *op. cit.*, str. 99.

⁶⁷ Milosavljević M., *op. cit.*, str. 201.

⁶⁸ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 449.

⁶⁹ ZoSP RS, član 35.

⁷⁰ ZoSP RS, član 37.

B) stečajni povjerioci opšte isplatnog reda ili povjerioci koji u trenutku otvaranja stečajnog postupka imaju opravdan imovinski zahtjev prema stečajnom dužniku (stečajni povjerioci).⁷¹

C) stečajni povjerioci nižih isplatnih redova predstavljaju povjerioce koji svoja potraživanja zasnivaju na sljedećim osnovama:⁷²

1. Kamate koje teku od otvaranja stečajnog postupka na potraživanje stečajnih povjerilaca;

2. Troškova koji su pojedini stečajni povjerioci imali usljed njihovog učešća u stečajnom postupku;

3. Novčanih kazni, globa, prekršajnih kazni i novčanih prinuda, kao i posljedica nekog krivičnog djela ili prekršaja koje obavezuju na novčana plaćanja;

4. Potraživanja koja se odnose na neku besplatnu činidbu stečajnog dužnika;

5. Potraživanja koja se odnose na povrat zajma koji nadomještaj kapitala nekog osnivača ili potraživanja koja su sa tim izjednačena.

Potraživanja za koja je između povjerioca i stečajnog dužnika ugovoren niži rang u stečajnom postupku namiruju se u slučaju sumnje nakon prethodno navedenih potraživanja. Kamate na potraživanja povjerioca iz nižih isplatnih redova kao i troškova uzrokovanih povjeriocima usljed učešća u postupku imaće isti rang kao i potraživanja tih povjerilaca.

Namirenje povjerilaca nižih isplatnih redova vrši se po namirenju povjerioca iz višeg isplatnog reda što predstavlja načelo isključivosti.

2.4.4. Zaključenje stečajnog postupka

Nakon što primi izvještaj stečajnog upravnika o završetku svih poslova vezanih za stečajni postupak, stečajni sudija odlučuje o zaključenju stečajnog postupka. Dakle, ta odluka odnosno rješenje se donosi nakon okončanja glavne diobe. Rješenje kojim se odlučuje o okončanju stečajnog postupka, objavljuje se u sl. glasniku.

Stečajni povjerioci mogu, nakon zaključenja stečajnog postupka pokrenuti prinudno izvršenje protiv dužnika samo na osnovu izvršne isprave izvoda iz tabele, koju izdaje stečajni sudija, nakon zaključenja stečajnog postupka.

Stečajni sudija može na prijedlog stečajnog upravnika, stečajnog povjerioca, ali i po službenoj dužnosti odrediti naknadnu diobu, ako se nakon zaključenog ročišta:

- ispune uslovi da se zadržani iznosi podijele stečajnim povjeriocima;
- iznosi koji su plaćeni iz stečajne mase vrate nazad u stečajnu masu;
- naknadno pronađe imovinu koja ulazi u stečajnu masu.⁷³

---

⁷¹ ZoSP RS, član 36.

⁷² ZoSP RS, član 38.

⁷³ ZoSP RS, član 128., stav 1.

ZoSP predviđa da povjerioci stečajne mase za čije je zahtjeve za namirenje stečajni upravnik saznao kod djelimične diobe, tek poslije podnošnje diobnog popisa ili kod glavne diobe tek poslije okončanja završnog ročišta za diobu, odnosno pri naknadnoj diobi, tek poslije objavljivanja popisa o toj diobi, mogu tražiti namirenje samo iz sredstava koja poslije diobe preostanu u stečajnoj masi.

U slučaju da stečajna masa nije dovoljna za isplatu troškova stečajnog postupka, tada će stečajni sudija, odmah zaključiti stečajni postupak.

U slučaju da je imovina dužnika dovoljna za pokriće troškova stečajnog postupka, ali ne i za namirenje ostalih dospjelih obaveza, tada je stečajni upravnik dužan da stečajnom sudiji prijavi nedovoljnost stečajne mase, koju će dostaviti povjeriocima stečajne mase.

Iako prijavi nedovoljnost stečajne mase, stečajni upravnik je dužan da namiri prije svega troškove stečajnog postupka, dugove stečajne mase koji su zasnovani poslije objavljivanja prijave o nedovoljnosti stečajne mase kao i ostale dugove. Stečajni sudija će zaključiti postupak čim stečajni upravnik izvrši diobu, poslije prijave nedovoljnosti stečajne mase.

Ukoliko se nakon toga pronađu predmeti koji ulaze u stečajnu masu tada će stečajni sudija na prijedlog stečajnog upravnika ili povjerilaca odnosno po službenoj dužnosti odrediti naknadnu diobu.⁷⁴ Bez obzira na zaključenje stečajnog postupka naknadna dioba se može održati.

Postoji i obustava stečajnog postupka, ukoliko stečajni dužnik da prijedlog za obustavu, pod uslovom da pruži obezbjeđenje da nakon obustave neće nastupiti njegova nesposobnost za plaćanje. Stečajni postupak se može obustaviti i ako dužnik pribavi saglasnost svih povjerilaca koji su prijavili potraživanja za obustavu. Ovaj prijedlog se javno oglašava. Kada rješenje o obustavi stečajnog postupka postane pravosnažno, tada se u registru briše zabilježba upisa o pokretanju stečajnog postupka protiv dužnika.

Zaključenjem stečajnog postupka i brisanjem dužnika iz sudskog registra kao poslovnog subjekta, ispunjava se uslov koji postavlja sam stečaj kao institut, a to je eliminacija privrednog subjekta iz prometa.

3. LIKVIDACIJA

Privredno društvo prestaje da postoji kao subjekt u pravu kada se sprovedu zakonom propisane radnje i društvo briše iz sudskog registra.⁷⁵ Postoje dva načina da privredno društvo prestane da postoji, jedan je da postoje zakonski uslovi za prestanak, a drugi je voljom njegovih osnivača. Razlike postoje i u pogledu koji je organ nadležan za sprovođenje postupka prestanka, društvo, sud ili neki drugi državni organ.

---

⁷⁴ Čolović V., *op. cit.*, str. 104.

⁷⁵ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 420.

3.1. Pojam likvidacije

Kada je imovina društva dovoljna za namirenje povjerilaca, postupak prestanka privrednog društva naziva se likvidacija.⁷⁶

Postoje dvije vrste likvidacije: dobrovoljna (na osnovu odluke članova društva) i prinudna likvidacija (sudska). Kao izvor zakona za likvidaciju predstavlja Zakon o privrednim društvima Republike Srpske (ZoPD RS) "Sl. glasnik RS", br. 127/08, 58/09, 100/11, 67/13 kao *lex generalis*, dok Zakon o likvidacionom postupku RS (ZoLP RS) br. 64/02 koristi kao *lex specialis*.

3.2. Dobrovoljna likvidacija

Dobrovoljna likvidacija će se sprovesti ukoliko:

1. prestanu da postoje prirodni i drugi uslovi za obavljanje delatnosti,
2. istekne vrijeme na koje je društvo osnovano,
3. po odluci članova društva.⁷⁷

Pod prirodnim uslovima smatramo određene okolnosti koje trajno sprečavaju društvo u obavljanju svoje registrovane djelatnosti. Moguće je da društvo bude osnovano na određeno vrijeme, po isteku datog vremena isto se gasi osim u slučaju da se ne prolongira odlukom osnivača. I na kraju društvo će prestati ukoliko tako odluče njegovi članovi, bez obzira na razlog koji ih je potaknuo na takav potez.

Odluku o likvidaciji donose članovi društva lica – jednoglasno u slučaju ortaštva, a u slučaju komanditnog društva, većinom glasova komplementara. U društvima kapitala, DOO i AD, traži se kvalifikovana većina u skupštini društva kapitala.

3.2.1. Obavještenje povjerilaca i prijava potraživanja

Po pokretanju likvidacionog postupka nastaje obaveza privrednog društva da obavijesti i pozove povjerioce da prijave svoja potraživanja. Privredno društvo potom dostavlja poznatim povjeriocima pisano obavještenje sa kopijom registracione prijave o pokretanju postupka prestanka društva likvidacijom.

Dato obavještenje iz stava 1. ovog člana sadrži naročito:⁷⁸

- a) poštansku adresu gdje se upućuje prijava potraživanja povjerilaca,
- b) rok u kome privredno društvo u likvidaciji mora primiti prijavu, koji ne može biti kraći od 120 dana od dana dostavljanja pisanog obavještenja i
- c) upozorenje da će potraživanje biti prekludirano ako prijava potraživanja ne bude podnesena u određenom roku.

---

⁷⁶ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 420.

⁷⁷ ZoPD RS, član 338.

⁷⁸ ZoPD RS, član 341.

Potraživanje protiv privrednog društva u likvidaciji će biti prekludirano ukoliko nije prijavljeno privrednom društvu u likvidaciji u roku 120 dana od dana dostavljanja obavještenja, ili ako povjerilac čije je potraživanje osporeno od društva u likvidaciji ne pokrene postupak pred sudom u roku od 30 dana, od dana prijema odluke o osporavanju potraživanja. U ova potraživanja ne spadaju potraživanja koja su nastala nakon nastupanja dejstva odluke o likvidaciji privrednog društva.

3.2.2. Status društva u likvidaciji

Donošenjem odluke o likvidaciji mijenja se status privrednog društva. Njegova poslovna sposobnost postaje ograničena, a u svom nazivu moraju da pridruže „U likvidaciji“. Privredno društvo može samo da preduzima poslove koji su u vezi sa sprovođenjem postupka likvidacije. Još jedna posljedica je da društvo više ne može da isplaćuje dividende svojim članovima, a imovina društva se ne može raspodjeljivati između članova dok povjerioci ne budu namireni.

3.2.3. Likvidacioni upravnik

Postupak likvidacije mogu da vode lica koja su do tada bila ovlaštena da vode privredno društvo ili da skupština lica (ili neki drugi organ kako je regulisano osnivačkim aktima društva) izabere posebno lice za provođenje postupka likvidacije, tj. likvidacionog upravnika. Likvidacioni upravnik nije obavezan već fakultativan organ. Ovako zakonsko rješenje je u skladu sa načelom autonomije volje i institutom dobrovoljne likvidacije, koji počiva na pretpostavci nepostojanja smetnji da lica koja su do tada vodila poslove društva nastave da to čine.⁷⁹

Društvo može osnivačkim aktom odrediti ko će obavljati funkciju likvidacionog upravnika, tako što će, npr. odrediti da će to biti direktor društva ili neki član upravnog odbora. Osnivački akt se može izmijeniti u tom smislu i nakon što društvo donese odluku o prestanku.⁸⁰

Likvidacionog upravnika može da imenuje i sud ukoliko to zahtijeva lice ovlašteno da vodi poslove društva ili članovi društva koji neograničeno solidarno odgovaraju, direktor, članovi izvršnog ili upravnog odbora ili lice izabrano za likvidacionog upravnika.⁸¹

Ovlaštenja likvidacionog upravnika je da zastupa društvo tokom likvidacionog postupka i ograničena su na važenje poslova neophodnih za okončanje postupka likvidacije. On odgovara u granicama svojih ovlaštenja i odgovara za svoj rad društvu, a dužan je da postupa sa pažnjom dobrog privrednika. Likvidacioni upravnik ima pravo na naknadu za svoj rad i troškove. U tom smislu isti je povjerilac prema privrednom društvu.

---

⁷⁹ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 423.

⁸⁰ Barbić J., 2005, *Pravo društava, Društva kapitala*, Zagreb, str. 999.

⁸¹ ZoPD RS, član 344, stav 3.

Jedan od prvih zadataka likvidacionog upravnika je da sačini početni likvidacioni bilans stanja i to u roku od 60 dana od dana otvaranja postupka likvidacije.

Svrha početnog likvidacionog bilansa stanja je da se utvrdi stanje imovine i obaveza društva. Na osnovu ovako izrađenog bilansa može se odrediti koje radnje je neophodno preduzeti.

Stanje se utvrđuje iz poslovnih knjiga po tržišnoj cijeni ili procijenjenoj vrijednosti. Potraživanja se utvrđuju na osnovu prijave povjerioca i poslovnih knjiga.

U slučaju da ne postoje dokazi u poslovnim knjigama kojim se dokazuju visina ili samo postojanje potraživanja koje je neki povjerilac prijavio, likvidacioni upravnik će osporiti ista. U takvoj situaciji, osporeni povjerilac, ima pravo na pokretanje postupka u roku od 30 dana od prijema obavještenja o osporavanju potraživanja.

Ukoliko su potraživanja povjerilaca veća od aktive društva, likvidacioni upravnik će obustaviti likvidacioni postupak i pokrenuće postupak stečaja.

3.2.4. Okončanje likvidacije

Nakon što se namire svi povjerioci, a u slučaju preostale imovine ista se podijeli članovima društva srazmjerno njihovim udjelima⁸², likvidacioni upravnik je dužan da sačini izvještaj o sprovedenoj likvidaciji i završni likvidacioni bilans. U završni bilans ulaze sva unovčena imovina nasuprot svih rashoda (izvršene isplate, troškovi postupka i naknade likvidacionom upravniku). Izvještaj i likvidacioni bilans da bi bio prihvaćen, mora biti usvojen od strane skupštine članova privrednog društva.

Ukoliko su potraživanja povjerilaca za koje ne postoji izvršni naslov sporna, likvidacioni upravnik tog povjerioca upućuje da pokrene parnicu u roku od 15 dana radi dokazivanja osnovanosti potraživanja. Ako povjerilac u ostavljenom roku pokrene parnicu, likvidacioni upravnik obezbjeđuje sredstva radi eventualne isplate te obaveze⁸³.

Likvidacioni višak, imovina društva koja preostane nakon isplate povjerioca i isplate troškova likvidacionog postupka, raspodjeljuje se članovima društva u skladu sa osnivačkim aktom ili odlukom članova, odnosno skupštine društva.⁸⁴

Redoslijed namirenja unutar kruga članova društva isplaćuje se tako što se prvo namiruju članovi društva, odnosno akcionari u AD koji imaju pravo prioriteta u isplati likvidacionog viška. Ostatak se srazmjerno namiruje vrijednosti udjela ili broju akcija. Ovakva raspodjela dovodi do toga da često članovi društva se ne namire u visini svojih udjela.

Po usvajanju izvještaja i završnog bilansa, likvidacioni upravnik ima obavezu da podnese prijavu za brisanje privrednog društva iz sudskog registra. Podnošenje prijave za odjavu društva postojaće i u slučaju da se ne usvoji izvještaj i završni likvidacioni bilans na skupštini

---

⁸² ZoLP RS, član 1, stav 2.

⁸³ ZoLP RS, član 11.

⁸⁴ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 424.

članova.⁸⁵ To će se desiti i u slučaju da se skupština nije sastala povodom datog pitanja. Svrha ovakvog rješenja je poštovanje načela pravne sigurnosti, tj sva pravna lica koja bi zaključila određeni pravni posao sa privrednim društvom izgubila bi pravnu zaštitu u naknadnom periodu jer bi dato lice bilo ugašeno.

Iako ovako rješenje ide na štetu članova društva, zakon im ostavlja pravni lijek. Članovi društva u takvom slučaju imaju pravo da ulože žalbu u postupku brisanja iz registra, a kao druga alternativa im stoji tužba za poništaj upisa.

Uz prijavu za brisanje privrednog društva iz registra podnosi se i izvještaj o provedenoj likvidaciji i odluka društva o usvajanju izvještaja. Po okončanju postupka brisanja iz registra, sve poslovne knjige i dokumentacija društva predaju se na čuvanje nadležnom organu u skladu sa propisima o arhivskoj građi.

Pravna posljedica brisanja iz sudskog registra je da društvo prestaje da postoji kao subjekt prava.

3.2.5. Odgovornost likvidacionog upravnika i članova društva

Likvidacioni upravnik je odgovoran za štetu koju prouzrokuje svojim postupcima članovima i povjeriocima društva. Likvidacioni upravnik odgovara ortacima, članovima i akcionarima privrednog društva, kao i povjeriocima privrednog društva za štetu koju im prouzrokuje u izvršenju svojih dužnosti zbog povrede dužne pažnje i pravilne poslovne procjene,⁸⁶ povrede lojalnosti, tj. ukoliko svoj položaj koristi za lično bogaćenje ili bogaćenje kruga lica navedenog u zakonu⁸⁷. Likvidacioni upravnik ne odgovara povjeriocima, kao ni ortacima, članovima društva ili akcionarima za bilo kakve gubitke privrednog društva, obaveze ili smanjenja vrijednosti imovine koja su nastala kao rezultat donošenja savjesnih i razumnih poslovnih odluka u vezi sa sprovođenjem postupka likvidacije privrednog društva. Ukoliko je više likvidacionih upravnika odgovorno za istu štetu, oni će odgovarati solidarno.

Tužbu za naknadu štete u ovim slučajevima moguće je podnijeti u subjektivnom roku od 6 mjeseci i 1 godinu objektivnog roka. Sa tim da se subjektivni rok može primijeniti samo dok teče postupak likvidacije, odnosno dok društvo ne bude izbrisano iz registra.

Pitanje odgovornosti članova društva postavlja se samo ukoliko po okončanju likvidacionog postupka ne budu namireni svi povjerioci. Ortaci ortačkog društva i komplementari komanditnog društva za eventualno neizmirene obaveze iz društava u likvidacionom postupku odgovaraju po okončanju likvidacionog postupka i brisanja društva iz sudskog registra. Šteta u ovom slučaju će se namiriti solidarno između ortaka u ortačkom društvu. Komanditori komanditnog društva, članovi društva sa ograničenom odgovornošću i akcionari akcionarskog društva za eventualno neizmirene obaveze ovih društava u likvidacionom postupku, odgovaraju nakon okončanja tog postupka i brisanja društva iz

---

⁸⁵ ZoPD RS, član 353, stav 2.

⁸⁶ *Op. cit.*, član 32.

⁸⁷ *Op. cit.*, član 33.

sudskog registra solidarno, ali do visine primljenog iznosa iz likvidacionog ostatka. Odgovornost za naknadu štete od strane članova privrednog društva ostvaruje se u roku od 3 godine od dana prestanka privrednog društva.⁸⁸

3.3. Prinudna likvidacija

Prinudnu likvidaciju sprovodi sud ili drugi organ kada je to zakonom predviđeno.⁸⁹ Pravni sistemi u kako u svijetu, tako i kod nas, koriste kao jednu od najefikasnijih sankcija prema pravnom licu prestanak pravnog lica. S obzirom da dolazi do miješanja zakona u ovakvim situacijama jer se ne mogu zanemariti interesi savjesnih trećih lica, prestanak društva provešće se primjenom propisa koji regulišu likvidaciju privrednog društva.

Ova sankcija predviđena je u mnogobrojnim pravnim granama poput krivičnog, privrednog, poslovnog itd. Takođe, posebnim zakonima je regulisana prinudna likvidacija banki i društava za osiguranje. Prinudnu likvidaciju u ovom slučaju provešće Agencija za bankarstvo, odnosno Agencija za osiguranje.

U slučaju tužbe manjinskih akcionara za prestanak AD, postupak prinudne likvidacije sprovodi se po pravilima koja važe za dobrovoljnu likvidaciju sa tim da u tom slučaju likvidacionog upravnika imenuje sudija.

Članom 134 krivičnog zakona predviđena je sankcija prestanka pravnog lica kao najteži oblik sankcije za pravna lica. Ova sankcija se može izreći ukoliko je djelatnost pravnog lica u cjelosti ili u pretežnoj meri korištena za izvršenje krivičnog djela.⁹⁰ Isti zakon, takođe ostavlja kao fakultativno ovlaštenje sudiji da može donijeti odluku da se iz imovine datog pravnog lica mogu izmiriti povjerioci, ali ne upućuje na način da se to izvrši.

Evidentno je da će sud primijeniti pravila o dobrovoljnoj likvidaciji, ali će samostalno imenovati likvidacionog upravnika.

---

⁸⁸ ZoPD RS, član 47, stav 2.

⁸⁹ Marković-Bajalović Dijana, *op. cit.*, str. 425.

⁹⁰ Krivičnog zakona Republike Srpske „*Službeni glasnik RS*“ 49/03, član 137.

4. ZAKLJUČAK

Nakon prethodnog izlaganja dolazimo do osnovnih zaključaka povodom razlike između stečaja i likvidacije. Stečaj je posljedica nelikvidnosti preduzeća izazvanih vanjskim faktorima za razliku od likvidacije u kojoj je postupak pokrenut voljom samog privrednog društva ili pak reakcijom sistema na kršenje određenih zakona od strane privrednog društva.

Ova dva instituta se u mnogome poklapaju povodom zakonodavnih rješenja po pitanju koji su organi nadležni za provođenje i prema kom postupku. Iz zakona o privrednim društvima često vidimo norme koje regulišući likvidacioni postupak upućuju na norme koje su regulisale stečajni postupak. To nameće zaključak da je likvidacioni postupak nadogradnja stečajnog postupka, a sve u cilju zaštite povjerilaca. Uključivanjem kapitala u preduzećima i mnogobrojnim poslovnim odnosima koja takva privredna društva vrše u svojoj djelatnosti, stvorile su potrebu za zakonskim mehanizmom kojim bi se spijrečile zloupotrebe prema savjesnim trećim licima.

Stečaj nasuprot likvidaciji predstavlja pokušaj prekidanja agonije određenog privrednog društva i njegovih povjerilaca u međusobnim sporenjima. Stečajem se omogućava prekid cikličnog niza dugovanja koji usporava ekonomski razvoj i rješava privredu svojih bolesnih dijelova.

Teorija je jedno, a praksa drugo. Vječito naravoučenije u nauci. Stečaj i likvidacija nisu izuzeti od ove sudbine. Jedna od glavnih društvenih zamjerki ovim institutima je što predugo traju. Stečajni postupci u RS ponekad traju i po deset godina. Razlog tome su neriješeni parnični postupci prema dužnicima stečajnog dužnika koji i sami traju predugo.

Sljedeća zamjerka koja se dešava u praksi su česte zloupotrebe stečajnih upravnika najviše u oblasti izbora, koji stečajni povjerioci će biti prvi namireni. To se postiže zloupotrebom instituta osporavanja potraživanja. Po osporavanju potraživanja i upućivanje takvih povjerilaca u parnični postupak i maratonskih suđenja, stečajni upravnici iskorištavaju tako stvoreno slobodno vrijeme da namire povjerioce kojima potraživanja nisu osporena. To se najviše dešava prema zaposlenim u stečajnom dužniku koji se nalaze na dnu društvene ljestvice.

Takođe, stečajnom upravniku je u interesu da stečajni postupak traje što duže jer se na taj način produžava njegov angažman kao i njegovi ukupni prihodi tokom vremena. Česti su slučajevi da se opozove stečajni upravnik jer u predmetnom periodu nije imao rezultate, ili je narušavao redosljed namirenja stečajnih povjerilaca.

Objavljivanje početka stečajnog postupka kao i likvidacionog je još jedna mana ove oblasti. U sudskoj praksi se dešava da se ispitna ročišta održavaju nebrojeno puta usljed neinformisanosti povjerilaca o otvaranju stečajnog postupka.

Da bi se ispravile sve ove zamjerke i unaprijedili ovi instituti, neophodno je naći nove mehanizme za spečavanje zloupotreba i ubrzanje postupka.

Smatram da je neophodno da se zakonom odredi određeni rok za okončanje postupka stečaja kako bi se gore pomenuta agonija dodatno smanjila i rasteretio rad sudova. Takođe,

smatram da sudija, kao nadzorni organ prema stečajnom upravniku i likvidacionom upravniku u prinudnoj likvidaciji, nije u mogućnosti da istu adekvatno izvrši usljed drugih obaveza na sudu. U tom smislu neophodno bi bilo da se proširi krug pravnih lijekova koji stoje na raspolaganju povjeriocima, ili da se pak osnuje poseban organ za nadzor stečajnog upravnika.

Bez obzira na sve ove kritike, pozitivni učinci stečaja i likvidacije su neizmjeni. Zdrava privreda zahtijeva zdrave privredne subjekte. Stečaj bi se trebao proširiti i na druge grupe subjekata prava, posebno na fizička lica, kao što je to slučaj u razvijenim kapitalističkim državama.

LITERATURA

- Barbić, J., 2005, *Pravo društava, Društvo kapitala*, Zagreb.
- Breuer W., 2003, *Insolvenzrecht*, München.
- Čolović V. i Milijević, N., 2010, *Stečajni postupak*, Banja Luka.
- Gogger M., 2005, *Insolvenzrecht*, München.
- Goode R., 1997, *Principles of corporate Insolvency Law*, London.
- Gower L.C.B., 1992, *Principles of modern company law*, London.
- Gres J. Frege M., 2002, *Insolvenzordnung*, Köln.
- Lowitzch J., 2004, *Das Insolvenzrecht Mittel-und Osteuropas*, Berlin.
- Marković-Bajalović Dijana, 2011, *Pravo privrednih društava*, Pravni fakultet Istočno Sarajevo.
- Milosavljević M., 2011, *Pravo privrednih društava*, Novi Sad.
- Slijepčević D., 2004, *Stečajni postupak u svetlu sadašnjih i mogućih zakonskih rešenja, Pravo i privreda*, Beograd.
- Sonnenberger H. J., 1991. *Französisches Handels und Wirtschaftsrecht*, Heidelberg.
- Stanković G. i Petrušić N., 2004, „*Stečajni upravnik kao subjekt stečajnog postupka*“, Beograd: *Pravo i privreda*.
- Stanković G., 2008., *Arbitražno pravo*, Niš: SVEN.
- Vasiljević Mirko, 2001, *Poslovno pravo*, Beograd: Pravni fakultet Beograd.
- Vasiljević Mirko, 2013, *Kompanijsko pravo*, Beograd: Planeta print, Pravni fakultet.

Korišteni propisi

- Krivični zakon Republike Srpske „*Službeni glasnik RS*“ 49/0.
- Zakon o likvidacionom postupku Republike Srpske „*Službeni glasnik RS*“, br. 64/02.
- Zakon o privrednim društvima RS, „*Službeni glasnik RS*“, 58/09, 100/11, 67/13.
- Zakon o stečaju RS (prečišćeni tekst) *Službeni glasnik RS* broj: 02/4.3- 408/10.
- Zakon o stečajnom postupku Republike Srpske, „*Službeni glasnik RS*“, Broj: 02/4.3- 408/10.
- Zakon o sudovima RS, „*Službeni glasnik RS*“, Broj: 01-919/04.